

KMETSKI LIST

Štev. 20.

Ljubljana, 15. maja 1940

Leto XXII

Svoboda je zaklad junakov

Dostojanstvene izjave, ki so jih dali naši najvidnejši in najbolj odgovorni predstavniki, predsednik in podpredsednik vlade, zunanji minister in v zadnjem času tudi naš pravosodni minister, pričajo domovini in svetu, da kraljevina Jugoslavija ne želi vojne, da pa je na vsak način odločno pripravljena braniti nedotakljivost svojega ozemlja in svojo svobodo. Izjave omenjenih naših državnikov so ugodno odjeknile po vsem svetu, doma pa so ustvarile občutje varnega pomirjenja.

Otok sredi valov

Vse to nas seveda ne sme zazibati v nedelovno brezbriznost. Zavedati se moramo, da smo v sedanjem svetovnem položaju otok miru sredi razburkanih valov. Ako hočemo ta mir ohraniti in obvarovati, moramo biti vedno na vse pripravljeni.

Ob tem nam vstajata v spomin dva značilna pregovora dveh različnih narodov. Stari Latinci so poznali rek: »Če želiš mir, pripravljaj se na vojno«, naši Srbi pa trdijo: »Strahopetec umira dan za dnem, junak umre samo enkrat!«

V meji teh dveh rekov je skrita velika življenjska modrost tudi za sedanje dni. Dogodki sami so nam pokazali, da v trenju mednarodnih interesov ne pomaga nobeno modrovanje o miru, ako kak narod nima dovolj sredstev, da si lahko ta mir z orožjem v roki ohrani. »Pri skledi se ljubezen neha«, pravi naš pregovor. Kako je trpko resničen, smo imeli priliko ponovno spoznati v zadnjih dveh letih. Videli smo razpadati države, ki so imele same v sebi vse pogoje za obstoj in razvoj. Manjkalo jim je le dovolj močne obrambe in notranje discipline.

Ako nočemo biti deležni njih usode, moramo stalno izpopolnjevati to, kar smo videli, da je bilo tam usodno pomanjkljivo.

Življenje je večna šola

»Nihče ne pride učen na svet«, pravi naš narod in s tem izpričuje, da je življenje večna šola. Vsak dan posebej opravljamo posamezniki in celi narodi velike in težke preskušnje. Kdor se tu izkaže slabega, mora šolo ponoviti ali celo ponavljati, kdor se izkaže popolnoma nesposobnega, tega življenje brezobzirno stre in obsodi na smrt.

Mislimo, da smo se Jugoslovani v trdi življenjski šoli dovolj naučili in prav razumevamo sedanji čas. Pri tem pa nikakor ne smemo prezreti dejstva, da lahko živi in se razvija samo narod, ki si zna ohraniti svojo svobodo. V nesvobodi mora tudi največji in najboljši narod prej ali slej shirati.

Svoboda pa nikakor ni dar, ki bi ga usoda komu poklanjala brez zasluženja, tako rekoc za nameček. Nasprotno! Življenje in izkušnja

nas učita, da je svoboda dragocen zaklad, ki si ga je treba priboriti s trdim delom in vztrajno borbo ter ga varovati in braniti kot največjo narodovo svetinjo.

Naloga časa

Usodni in odločilni trenutki, ki jih sedaj preživlja človeštvo, ukazujejo tudi nam nalogo, od katerih pravičnega pojmovanja je odvisna naša bodočnost za kdo ve koliko pokolenj. Med temi nalogami je najvažnejša ta, da se vsi brez izjeme prepojimo s plamtče in požrtvovalno ljubeznijo do domovine. Od najvišjega do najnižjega, prav do zadnje pastirske kočice, vse nas mora prevevati zavest, da je ta država, ki je bila ustvarjena s tolikšnimi žrtvami in nepopisnim trpljenjem, naš edini dom in nam brez nje nikjer pod božjim soncem ni življenja. Zlasti za nas Slovence mora biti ta misel glavno življenjsko vodilo. Kljub vsem resničnim ali namišljenim pomanjkljivostim moramo vendar priznati, da smo Slovenci v Jugoslaviji dosegli toliko in takih vrednot, kakršnih nismo mogli nikdar poprej in kakršnih naše veje zunaj tega doma nikjer nimajo. Zato naj nihče ne zamenjuje kritike posameznih nevednih pojavov z razdiralnim delom. Tudi takrat, ko moramo kritizirati, nas vodi pri tem le ljubezen do države in naroda ter iskrena želja, da bi se vsa vprašanja uredila v prosep države in čim večji dobrobit vsega naroda.

Požrtvovalnost

Ljubezen, ki ni zmožna žrtev, je prazna, ničvredna beseda. Zato tudi domovinska ljubezen, ki bi se bala žrtev, ne bi bila nič drugega ko prazno klepetanje.

Naj nas morda moti v posameznostih ta ali ona pomanjkljivost, ne sme biti nikdar in nikjer pomislekov, kadar v nevarnosti kliče domovina.

Vsak mora biti na svojem mestu. Ne sa-

mo tisti, ki ga domovina posebej kliče, ampak prav vsakdo, brez ozira na poklic in stan. Saj vidimo, kako drugod po svetu opravljajo zavdni narodi svoje domovinske dolžnosti.

Pri tem ni nič manj važno delo v nevojaških kakor v vojaških poklicih. Zlasti je to bistveno važno za nevtralne države. Biti moramo vsi na straži, da v kar najvišji meri in kolikor je sploh človeško izvedljivo, obvarujemo svojo nevtralnost. Ako pa bi nas kljub vsej naši miroljubnosti in poštenim prizadevanjem kdo vendarle hotel potegniti v vrtinec, nas mora najti vsak čas popolnoma pripravljene in enotne.

Sloga volje

bi se morala kazati tudi v vnanjem predstavljanju naroda, v njegovi vladi. Pričakujemo, da bo narodni genij, ki je znal voditi Jugoslovence skozi toliko težkih in usodnih viharjev, znal tudi sedaj v odločilnem trenutku in pravočasno urediti to vprašanje tako, kakor to zahtevajo najvišji življenjski interesi države in naroda.

O tem vprašanju smo v našem listu zadnje čase že ponovno razpravljali in pojasnili svoje stališče, ki ga tudi napeti svetovni položaj ne more spremeniti ali omajati, ampak ga le še potrjuje. Zavedamo se, da nismo edini, ki tako mislimo. Nasprotno! Po našem trdnem prepričanju misli in čuti tako ogromna večina naroda. Treba je poiskati le obliko in način, kako temu občutju na najbolj korenit in nepristranski način brez pretresov dati vidnega izraza in zadoščenja, pa bo stotero utrjen maršikak temelj v domači stavbi, ki nam je v odločilnem trenutku v močno oporo.

Sklepamo z zagotovilom, da nam je tudi ob teh razmišljanjih najvišji cilj svoboda države in naroda kot svet zaklad, ki ga uspešno branijo samo res složni in tudi notranje enotni junaki.

Ponovitev svetovne vojne

Že nekaj časa so se v svetovnem tisku vrstila ugibanja, kje bo prav za prav izbruhnila resnična vojna. Izza lanskega septembra, odkar evropska vojna traja, še ni prišlo med pravima nasprotnikoma do nobene večje bitke.

Ko sta po nemškem spopadu s Poljsko Anglija in Francija napovedali Nemčiji vojno, je svet ugibal, kje se bosta sprti stranki spopadli. Francija in Nemčija sta bili druga proti

drugi zavarovani (Maginotova in Siegfriedova črta), na severu pa je vrsta nevtralnih držav, Luxemburg, Belgija in Holandija, ločila oba sprta tabora.

Na zapadu nič novega

Moderne trdnjavske črte so veljale pred izbruhom sedanje svetovne vojne za nezavzetne. Kakor so v zadnji svetovni vojni prenesli boj z zemeljskega površja v strelske jarke, tako so

v sedanji vojni prenesli utrdbe s površja globoko pod zemljo. V globini več metrov pod zemljo so z železobetonom dobro zavarovane stavbe, kjer je nameščeno najmodernejše orožje. Tam prebivajo vojaki, tam se odigrava od vsega ostalega sveta strogo ločeno življenje. Nasprotnika streljata drug na drugega, ne da bi si mogla prizadeti pomembno škodo. Fronta, nekdanj pojm grozote in smrti, je s tem postala pozorišče nepopisnega dolgočasja.

Iz takega položaja se je izcimila rečenica, ki je postala že smešno značilna za sedanjo vojno: »Na zapadu nič novega.«

Poročila, ki smo jih tudi mi tu in tam objavljali, so govorila samo o spopadih patrolj in o letalskih izvidniških poletih, torej v obliki in dejanjih, ki še zdaleka ne pomenijo vojne.

Ruski zgled

V to mrtvilo, ko so se bile dejanske bitke v glavnem le s propagando po radiu, so odločilno posegli Rusi s svojim nastopom proti Finski.

Finska je bila nekdanj sestavni del carske Rusije. Kot taka je vživala znatne svoboščine, v dobi pa, ko se je po letu 1917. vila vsa Rusija v bolečinah revolucije, se je Finska odcepila in postala samostojna republika.

Na Karelijski zemeljski ožini se je Finska pozneje zavarovala proti Rusiji z utrjeno črto, tako zvano »Mannerheimovo linijo«, ki je bila zgrajena po načinu in vzoru zapadnih utrjenih črt. Za Rusijo je to pomenilo močan udarec. Ruski imperij sicer ne potrebuje za svoj obstoj in razvoj tujih ozemelj, ne potrebuje kolonij, življenjsko važen pa je za Rusijo izhod na morje.

Lansko leto smo v »Kmetiskem listu« objavljali v obliki podlistkov poročila nepristranskega ameriškega inženjerja o Rusiji in njenem bogastvu. Vse to bogastvo pa ostane brezpomembno, ako država nima prilike za izmenjavo blaga. Izmenjava blaga v večjem obsegu pa se zopet lahko vrši samo po morski poti, zato je »saka ruska politika brez ozira na režim zahtevala svoboden izhod na morje.

Ruske severne luke so velik del leta neporabne, ker zamrznejo. Zaradi tega je ruska diplomacija v lanskih dolgoletnih in za svetovno javnost vprav mučnih pogajanjih z Anglijo načela vprašanje baltskih držav. Pri tem sta Ruse vodili dve načeli: varnost na zapadu in izhod na morje. Okostenelo pojmovanje angleškega ministrskega predsednika Chamberlaina je onemogočilo uspeh teh pogajanj.

Nemška diplomacija je bila veliko bolj prožna in znatno bolj dalekovidna. Ne da bi se kot nevtralcu hoteli spuščati v izraze simpatij za to ali ono stran, moramo vendar nepristransko priznati von Ribbentropu, da je zastavil v pravem trenutku in izposloval med Nemčijo in Rusijo pakt o nenapadanju ter s tem zavaroval Nemčiji hrbet. Tako je bilo na eni strani Nemčiji omogočeno, da je začela uresničevati svojo zahtevo po »življenjskem prostoru«, Rusiji pa, da si je z uklonitvijo baltskih držav zavarovala del zapadne meje in vsaj en izhod na morje, izhod, o katerem je sanjal že car Peter Veliki, ko je ustanovil Petrograd, današnji Leningrad.

Proti uresničenju te ruske življenjske zahteve je nastopila Finska, ki zapira Leningradu izhod v svet in bi v danem primeru lahko tej ali oni velesili služila kot oporišče napadov proti Rusiji. Ker pogajanja s to nekdanjo rusko kneževino niso rodila povoljnega uspeha, je prišlo do oboroženega spopada. V tem spopadu v rusko-finski vojni pa je Rusija popolnoma prevrnila teorijo (podmeno) o nepremagljivosti modernih utrjenih črt. Praksa je pokazala, da ni nobena trdnjava nepremagljiva, ako navali nanjo dovolj močna sila. Rusi so prebili Mannerheimovo črto in Finska se je morala ukloniti.

Pozorišče sedanjih najhujših bojev je na severozapadu. — Na našem zemljevidnem črtu je razvidna slika zemljepisnega položaja. Po zadnjih nemških poročilih je holandska vojska položila orožje. — Dogodki se razvijajo s silno naglico in ni mogoče predvidevati, kaj se bo še vse zgodilo. Na vsak način pa je verjetno, da kri na teh bojiščih ustvarja nov svet, ki ga še ne moremo pregledati.

Pričakovanje na zapadu

Po tem dogodku je svet pričakoval, da se bodo vneli odločilni boji na zapadu. Kljub pričakovanju se to ni zgodilo. Zakaj se ni, bo nepristransko nekoč govorila zgodovina. Po dosedanjih opazovanjih bi človek vsekakor sklepal, da ni prišlo na zapadu do spopada zato, ker sta se obe sprti stranki bali, da jima prezgodaj usahnejo človeške in materialne rezerve. Verjetno je, da so vmes igrali veliko vlogo tudi čisto politični računi, nedvomno pa je bilo vprašanje rezerv tudi pri njih važna postavka.

Zaradi tega se na zapadu spet ni zgodilo nič novega. Mesto bojev na fronti se je s pomnoženo silo nadaljevala živčna vojna in pa kot staro ter temeljito preizkušeno angleško bojno sredstvo: gospodarska vojna.

Tak položaj je tudi za vojujoče stranke trajno nevzdržen. Zdi se, da angleško-francoska blokada Nemčije ni imela tistega uspeha, ki so ga zavezniki pričakovali. V primeru s prejšnjo vojno je namreč sedanji položaj v toliko drugačen, da sta Italija in Rusija nevtralnici. Obe velesili, zlasti pa druga, pomenita v blokadi veliko vrzel, morda celo tako veliko, da utegne blokada postati dejansko brezuspešna.

V tej vojni ne gre za manjše ali večje krajevne osvojitve, ampak za novo razdelitev sveta in za nadvlado v svetu. Zato Nemčija v novem položaju ni hotela čakati, da bi jo zavezniška blokada izčrpala, ampak je skušala z naglim udarom priti Angležem do živega in je udarila na Dansko in Norveško.

Dejanje je presenetilo ves svet, najbolj pa menda Anglijo samo. Na Norveškem so zavezniški doživeli poraz in so prepustili to deželo tako rekoč svoji usodi.

Krivdo za tako omahljivost in neodločnost pripisuje angleška opozicija v prvi vrsti predsedniku vlade Chamberlainu. Zaradi tega je Chamberlain v angleškem parlamentu sprožil vprašanje zaupnice vlade. Zaupnico je sicer dobil, toda s tako pičlo večino, da je postal njegov položaj nevzdržen.

Medtem pa, ko so Angleži v parlamentu razpravljali o porazih in njih vzrokih ter o mož-

nosti morebitne nove vojne vlade, so Nemci organizirali nov vojni pohod. Nemške čete so 10. maja kmalu po polnoči prekoračile luksemburško, belgijsko in nizozemsko mejo. Prizadete vlade so poklicale na pomoč zavezniško vojsko.

S tem dejanjem se je v resnici odprlo zapadno bojišče, ki je bilo doslej zarito v železobetonski in zavezniški armadi si bosta sedaj po devetih mescih prvič lahko odkrito stopili nasproti. Kokšno bo to srečanje, je danes težko reči.

Odločitev in razširjenje

Pred petindvajsetimi leti bi bilo tako srečanje lahko pomenilo odločitev, danes je to bolj malo verjetno. Takrat je sedanje glavno orožje — letalo — igralo primeroma majhno in vsekakor podrejeno vlogo. Kakor je pokazala skušnja na Poljskem, Finskem in Norveškem, je v sedanji vojni bojno letalo odločilnega pomena. Bojevniki na kopnem je stopil v ozadje. Določen je zato, da potrdi in obdrži to, kar je zavojeval bojevniki v zraku.

Zaradi tega bistveno spremenjenega položaja so mogoča najrazličnejša presenečenja in iznenadenja. Mogoče je, da se bo sedaj vojna na zapadu razmahnila in zaostri v odločilne bitke, še verjetnejše pa je, da se bo zavlekla podobno kakor na Norveškem. Ako bodo Angleži tako varčevali z žrtvami kakor na severu, bodo nujno doživeli podoben poraz.

Kaj bo potem? Zbiranje angleške vojne mornarice dovoljuje različne slutnje in domneve. Napetost med Madžarsko in Slovaško ter istočasno bivanje slovaškega odposlanstva v Moskvi obrača pozornost na vzhod. Zbiranje zavezniške in italijanske vojske v afriških kolonijah, končno pa še sovjetsko opozorilo vsem vojujočim se državam, da zahteva Rusija na Balkanu »status quo«, to se pravi ohranitev sedanjega položaja, vse to nam s prepričevalno jasnostjo dokazuje, da položaj zori in se pripravljajo veliki ter dalekosežni dogodki.

Že ob izbruhu te vojne so bila mnenja o nje trajanju enako deljena kakor ob izbruhu leta 1914. Nekateri so menili, da bo ostala omejena

na nemško-poljski spopad in bo končana v nekaj tednih. Drugi so prerokovali svetovno vojno ter napovedovali, da bo trajala leta in leta.

Dosedanji razvoj potrjuje pravilnost teh zadnjih črnogledih napovedi. Poleg tega ne kaže preslišati opozorila angleškega mornariškega ministra Winston Churchill. Ta je na debati v parlamentu dne 8. maja izjavil, »da je angleško letalstvo številčno še vedno slabše od nemškega. Krivda leži predvsem v tem, da v zadnjih petih letih niso bili podzvzeti primerni ukrepi, da bi bila dosežena pariteta (enakost)«.

Ta izjava dovolj jasno osvetljuje angleške namene. Angleška politika bližnje bodočnosti bo šla za tem, da se zavezniška vojska izogne od-

ločilnim spopadom z nemško armado, po drugi strani pa za tem, da številčno izpopolni svoje letalstvo in nadoknadi to, kar je bilo v preteklosti zamujenega.

Z drugimi besedami je to ponovitev svetovne vojne 1914—1918. Medtem pa, ko tam poznamo začetno in končno letnico, ves svet v sedanjih vojni trpi pod težo dveh ugank: Katera letnica bo pomenila konec vojne? Na katerem bojišču bo padla odločitev?

Zdi se, da ni vojskovođe in ne diplomata, ki bi znal odgovoriti na katero izmed obeh vprašanj. In prav v tej neizvestnosti je velik del groze, s kakršno sedanja vojna navdaja ves svet in vse človeštvo.

Doma in drugod

JUGOSLAVIJA V MOSKVI

Pogajanja, ki jih vodi v Moskvi odposlanstvo za trgovinski sporazum med Rusijo in Jugoslavijo, so bila koncem preteklega tedna uspešno zaključena. Jugoslovanski delegaciji je bila ves čas njenega bivanja v Moskvi izkazovana prav posebna pozornost. Njej na čast je bila vsak večer prirejena kaka kulturna prireditev. Deputacija je bila sprejeta pri predsedniku ruske vlade Molotovu in tudi pri Stalinu. Ruska uradna poročila o pogajanjih so bila sicer redka, vendar je iz njih vel prijateljski in topel duh.

V TEH RESNIH ČASIH

Nedavno je dala Kmetijska zbornica v Ljubljani hvalevredno pobudo za ustanovitev centralne kmetijske nabavne in prodajne zadruge za Slovenijo. Tako centralo, ki naj bi uživala vso podporo banovine in kmetijske zbornice ter naj bi imela gotove prednosti pri izvrševanju svojih nalog in poslov, naj bi ustanovile prav vse obstoječe kmetijsko prodajne in nabavne zadruge ne glede na to, kje je ena ali druga včlanjena. Na anketi, ki je o tej stvari razpravljala pa je bila ta edino pravilna misel odklonjena in je bilo sklenjeno, da se bo ustanovila nameravana centralna zadruga samo iz onih kmetijskih zadrug, ki so včlanjene pri Zadržni zvezi v Ljubljani. Te zadruge so dobile tudi že poziv za ustanovitev centrale. Tako enostransko ustanovljena centrala ne bo mogla pravilno izvrševati svojih nalog in zadostiti potrebam. Saj taka centrala ne bo nič novega.

HRVATSKI KMETJE V BEOGRADU

Večja skupina hrvatskih kmetov iz okolice Zagreba je prispela koncem preteklega tedna v Beograd. Kmetje in kmetice so bili v pisanih narodnih nošnjah. V Beogradu so bili najprej sprejeti v maršalatu dvora, nato pa v predsedništvu vlade. V dvorani Kolarčeve ljudske univerze so priredili »Kmetško svatbo«. Isto predstavo so ponovili še v Zemunu, nakar so

odpotovali v Sofijo, kejr so ponovili svoj program. Hrvati so bili povsod lepo sprejeti.

SOCIALISTI PROTI OSVAJALCEM

Predstavnik jugoslovanskih socialnih demokratov g. dr. Živko Topalović je razložil v »Radničkih novinah« stališče svoje stranke do narodne svobode in državne neodvisnosti. V svojem članku nastopa socialistični prvak za odločno obrambo naše države. Te volje ne smejo slabiti nobeni notranji spori. Ako bi se narod sedaj ne branil, bi v svoji celoti zapadel v suženjstvo. Zato bodo socialisti branili državo.

OKRNJENA SAMOUPRAVA

Hrvatski ban je že pred meseci izdal uredbo, s katero je prevzela banovina občinske uslužbenke. Banska oblast je postavila vse občinske tajnike in blagajnike na razpoložnje. Izvršena bo dalekosežna sprememba občinskih uslužbencev. Odslej bo nastavljala, premeščala in plačevala občinske tajnike in blagajnike banovina. Občine ne bodo imele v tem pogledu nobenih pravic. Le za vzdrževanje obč. uslužbencev bodo morale plačevati banovini 10 odstotkov doklad. S to uredbo je močno okrnjena občinska samouprava na Hrvatskem. Ako se tej okrnitvi dodajo še javne občinske volitve, ki bodo prihodnje nedeljo, potem lahko rečemo, da nam politične razmere na Hrvatskem kažejo drugačno sliko, kakor pa smo jo pričakovali.

DEMOKRATSKA LEVICA

to je ločina, ki je poskušala pod vodstvom dr. Ribara ustanoviti posebno stranko in zastopati demokratsko stranko v sedanji vladini kombinaciji. Do vstopa demokratske levice v vlado pa ni prišlo. Te dni so pa odposlanci demokratske levice obiskali predsednika demokratske stranke g. Milana Grola in mu izročili spomenico, v kateri predlagajo naj demokratska stranka pokrene gibanje za združitev vseh demokratskih sil v državi, naj prizna sporazum in federativno obliko države ter sodeluje s HSS.

KRNJEVIĆ IN OPOZICIJA

Glavni tajnik HSS g. dr. Juraj Krnjević je napisal v »Hrvatskem dnevniku« članek, v katerem na nenavadno oster način napada demokratsko in radikalno stranko ter jima očita, da nimata nikogar za seboj, da nista demokratični in da je po njuni krivdi prišlo do diktature v Jugoslaviji. Dr. Krnjević očita obema svojima nekdanjima zaveznicama, ki sta deset let podpirali HSS v njeni težki opozicijski borbi, da stremi vse njuno prizadevanje edino le temu cilju, kako bi se dokopale do oblasti.

HSS je že skoro leto dni na oblasti brez parlamenta, brez tajnih volitev in tiskovne svobode, dočim sta radikalna in demokratska stranka še vedno v opoziciji, čeprav bi bili lahko deležni že davno vladnih dobrot, ako bi zatajili načela demokracije.

DELAVSKA PRAVICA

Glasilu krščanskih socialistov obvešča članke Jugoslov. strokovne zveze o vsebini resolucije z zborovanja duhovnikov ljubljanske škofije in priobčuje dobesedno 14. točko te resolucije, ki pravi, da je: »Pisanje »Delavske Pravice« in delovanje Jugoslovenske strokovne zveze že nekaj let tako, da se je organizacija sama izločila iz skupnosti celotne katoliške deljavnosti.

V JSZ je gotovo mnogo vernega krščanskega delavstva; vse to vabimo zaradi edinstvi v vrstah katoliškega delavstva in v interesu strokovnega delavskega pokreta, da vstopi v katoliško strokovno organizacijo ZZZ« (Zveza združenih delavcev, ki jo je ustanovil in jo vodi bivši župnik Križman).

Načelstvo JSZ odgovarja na to resolucijo in svetuje svojim članom naslednje:

»Člani JSZ naj se zaradi te resolucije ne dajo prav nič begati, marveč naj kot dobri katoličani v miru naprej delajo, vsak sam pri sebi in v organizaciji. Zavedajo naj se, da to, ali je JSZ katoliška ali ne, ni in ne more biti odvisno od nikakih takih resolucij in njihove objave.« Odločilne važnosti za to je predvsem le, kakšni smo in hočemo biti.«

»Delavska Pravica« ugotavlja, da vsebuje ta resolucija v glavnem le vabilo njenim članom, naj prestopijo v konkurenčno organizacijo ZZZ.

Natančno tako je, kakor smo mi že nedavno zapisali, da se namreč pod vso to rečjo skriva čisto preprosta in zelo vsakdanja strankarska borba.

POVEČAN OBTOK BANKOVCEV

Narodna banka poroča, da znaša obtok bankovcev 10.764.427.000 din. Zlata podlaga znaša 2.068.568.510 din. Iz navedenega poročila je razvidno, da znaša obtok bankovcev blizu 11 milijard dinarjev.

NADZORSTVO NAD RAZLAŠČENIMI VELEPOSESTNIŠKIMI GOZDOVI

Uveljavljena je bila sprememba pravilnika o upravi nad razlaščenimi veleposestniškimi

Levo: Na ozemlju za zapadnim bojiščem nadomeščajo živino ljudje. Desno: Zračni orjak na zapadnem bojišču

b) sestavljanje pesmic, c) pisanje, č) računstvo, d) pisanje člankov, e) reševanje nalog organizacije, f) kolesarske, g) kdo se bo največkrat udeležil društvenega sestanka in sej.

4. Predavanja. V sezoni bodo štiri predavanja in sicer: O gospodarstvu, združništvu, razvoju človeštva in zgodovini kmetijskih bojev.

5. Izleti. V poletju se bodo priredili štirje izleti in sicer: Na Mrzlico, Sv. Planino, goro Oljko in mozirske planine.

6. Debatnih večerov bo dvanajst.

7. Tečaji. Prireditev tečaja za francoščino in o higieni.

8. Društvo bo proslavilo Gubčev kamen. K takšnemu delovnemu načrtu ni potrebna nobena pripomba (Op. ur.).

Kapela pri Dobovi

Naše mlado Društvo kmetijskih fantov in deklet je polagalo 14. aprila obračun svojega dela v gasilskem domu v Kapelah. Zaradi sedanjih težkih razmer nismo mogli prirediti večjih prireditev, pač pa smo se izkazali na odru in smo imeli doma dve predstavi in eno gostovanje v Globokem. Poleg tega smo priredili več sestankov s predavanji in debatnimi večeri. Sprejeli smo letošnji minimalni delovni načrt, ki ga bomo izvedli in če bodo prilike ugodne bomo izvršili še več.

V novi odbor so bili izvoljeni: predsednik tov. Jože Šepec, Podvinje; ppredsednik Anica Vidmar, Podvinje; tajnik Ivan Veble, Kapele; blagajnik Fr. Volčajnšek, Podvinje. Pripomogli bomo z vso svojo voljo, da se bo Gubčeva ideja

med kmetijsko mladino ob Sotli še bolj utrdila v delu, slogi in izobrazbi.

Vinarski kongres

Združen z rednim občnim zborom Vinarskega društva bo letos v Dolnji Lendavi, in sicer občni zbor v soboto 18. maja 1940 ob 20. uri (8.) zvečer, kongres pa v nedeljo 19. maja 1940 ob 10. dopoldne. Na kongresu bodo razpravljali vinogradniki o zelo važnih vinarskih vprašanjih: o selekcijskih kroških in o pogojih za pravilno kletarstvo. Istočasno priredi Vinarska podružnica v Dolnji Lendavi vinsko poskušnjo in vinski sejem, na katerem se bodo lahko vinogradniki in vinski trgovci prepričali, da pridelujejo vinogradniki lendavskih goric prav dobro vinsko kapljico. V nedeljo dopoldne pa si bodo vinogradniki ogledali del lendavskih goric, kamor bodo napravili pešizlet.

Slovenski vinogradnik je danes v težkem položaju. Visoki pridelovalni stroški in slabe prodajne možnosti in velika bremena delajo vinogradništvo čim dalje bolj nerentabilno. Zaradi tega bo v korist našega vinarstva, da se bo letošnjih prireditev v Lendavi udeležilo čim več vinogradnikov. Pa tudi dolžnost je vsakega vinogradnika, da se udeleži vinarskega kongresa, da bomo vinogradniki skupno manifestirali za svoje zahteve. Obenem bodo imeli vinogradniki tudi priliko spoznati lep lendavski okraj in tamošnje vinogradniške razmere, ki jih še na splošno ne poznamo.

Nemčiji. Končno pravi Hitler, da gre v sedanji vojni za usodo nemškega naroda za bodočih tisoč let. Zato poziva vojake, naj store svojo dolžnost, in jim zagotavlja, da je narod z njimi.

SILNI BOJI NA ZAPADU

Odkar se je vnela vojna na Luksemburških, belgijskih in nizozemskih tleh, prihajajo dan za dnem nova poročila o strašnih bojih, ki se vzdolž vse zapadne fronte razvijajo z vedno hujšo srditostjo.

Iz Belgije poročajo, da nemška letala ne prestando napadajo belgijska mesta in prometne zveze. V soboto so bili zlasti močni napadi pri Anversu in Capellenu. V vsakem teh dveh mest je samo po eno letalo ubilo po 30 oseb.

Nemška poročila vedo povedati, da so nemška letala že v petek napadla 72 letalskih oporišč v Franciji, Belgiji in na Nizozemskem. Pri tem so Nemci baje uničili 300 do 400 nasprotnih letal.

Francozi poročajo, da so tekom petka zbili čez 100 nemških letal. Ista poročila zatrjujejo, da so Nemci povsod v okolici Lilla jeli bombardirati tudi delavske naselbine. V nekaterih mestih je bilo več oseb ubitih in ranjenih.

Nizozemci zatrjujejo, da so samo v petek sestrelili 70 nemških letal. Malo kasneje je to število naraslo že nad 100. Na nekem letališču, ki so ga nizozemske čete ponovno zasedle, so zaplenile 14 nemških nepoškodovanih letal.

Medtem se razvijajo vse hujši in srditejši boji. Število človeških in materialnih žrtev stalno narašča. Splošna sodba je, da se razvija sedaj na zapadnem bojišču največja in najstrahovitejša bitka, kar jih pomni zgodovina.

ZOB ZA ZOB

Nemci poročajo, da so v soboto tri sovražna letala napadla nezaščiteno mesto Freiburg. Bombe so padle sredi mesta in ubile 24 ljudi.

Nemci pravijo, da bodo v bodoče odgovarjali na take napade z ostrimi protiukrepi. Na vsak tak napad bodo nemška letala odgovorila s petimi napadi na kako francosko ali angleško mesto.

NEPRESTANI LETALSKI ALARMI

Iz Nizozemske poročajo, da so Nemci zlasti srdito napadali letališče Shipol pri Amsterdamu. Neka bomba je padla tudi v središče Amsterdama samega in ubila 20 ljudi.

Tudi nizozemska prestolnica Haag je bila ponoči od petka na soboto predmet stalnih letalskih napadov. Vsake pol ure so to noč imeli tamkaj letalske alarme. Neko nemško letalo je bilo nad Haagom pri tej priliki sestreljeno in se je zrušilo na neko hišo. V letalu je bilo 19 nemških vojakov.

Tudi v Parizu so imeli v soboto ves dan neprestano letalske alarme. Nad mestom so se ponovno pojavljala nemška letala, ki pa so jih francoska lovka letala sproti pregnala.

Tudi iz drugih francoskih mest poročajo o

Kaj se godi po svetu

NEMŠKI ULTIMAT

Nemška vlada je belgijski in nizozemski vladi 9. maja poslala obširen ultimatum, v katerem dolži obe državi, da sta kljub zunanji in navidezni nevtralnosti zavzemali že ves čas sedanje vojne Nemčije sovražno stališče.

Ultimativna spomenica v desetih obširnih točkah razlaga, zakaj je Nemčija prisiljena braniti belgijsko in nizozemsko nevtralnost pred nameranim francoskim in angleškim vpadom. Hkratu poziva obe vladi, naj opozorita ljudstvo, da nemških čet pri prehodu ne bo oviralo.

V nasprotnem primeru, pravi ultimatum, bodo nemške čete z vsemi sredstvi zatrle vsak odpor. Čeprav nemške čete ne prihajajo v Belgijo in na Nizozemsko kot sovražnik teh dveh narodov, bi odpor vendar povzročil neizbežno prelivanje krvi in žrtve. Za vse to bosta v danes primeru nosili odgovornost izključno belgijska in nizozemska vlada.

Belgijska in nizozemska vlada sta ultimatum odklonili in takoj proglasili splošno mobilizacijo. S tem se je doprlo novo bojišče, ki je sedaj najvažnejše in morda tudi najodločilnejše.

PROGLASI NARODOM

Nizozemska kraljica Viljenina je v petek zjutraj po radiu objavila narodu tale oklic:

Jaz in holandska vlada bova storila svojo dolžnost. Preteklo noč je nemška vojska brez pomina nenadoma napadla Holandijo kljub obljubam, da bo spoštovala našo nevtralnost, dokler se bomo mi držali nevtralnosti. Nemška vojska je vdrla v Holandijo. Ogorčeno protestiramo proti temu nesramnemu napadu in kršitvi mednarodnih obveznosti civiliziranih narodov. Jaz in holandska vlada pozivava ves holandski narod, naj tudi on stori dolžnost do domovine.

Tudi v Belgiji so po radiu v posebnem oklicu sporočili narodu, da je vlada poklicala na pomoč Anglijo in Francijo, naj izvršita svoje obveznosti do Belgije zaradi nemškega vpada. Proglas poziva ljudstvo, naj ohrani hladno kri.

V vsej državi je proglašeno obsedno stanje.

Enako je kancelar Hitler s posebnim oklicem opozoril nemško vojsko na zapadu, da je prišel čas odločne borbe za bodočnost nemškega naroda. Oklic razlaga in našteva, kako delata britanski in francoski narod že 300 let proti

Levo: Na Norveškem so se Nemci pri svojem pohodu posluževali takih tankov. — Desno: Nemška pehota na ozki gozdni poti.

ponovnih letalskih napadnih. V Nancyu je bilo pri nekem napadu ubitih 22 ljudi, med njimi 5 žensk. Tudi po nekaterih drugih francoskih mestih so bombe iz letal ubile več civilistov.

SKAKALCI

padobranci, Rusi jim pravijo parašutisti, so bili že v nemško poljski vojni deležni posebne pozornosti. Iz velikih nemških letal so se spuščali v zaledje poljske vojske in tam povzročali zmedo ali napadali mostišča, tovarne in druge važne zgradbe. V še večji meri so se Nemci posluževali skakalcev na Norveškem, ko so jim spočetka Angleži z blokado zaprli pomorsko pot. Vsa norveška letališča so bila osvojena s skakalci.

Največjo nado polagajo Nemci v skakalce v sedanji odločilni borbi na Holandskem in v Belgiji. Že prvi dan vdora nemške armade na Holandsko so skakalci osvojili šest holandskih letališč. Nemška letala neprestano spuščajo v sovražno zaledje skakalce. Holandska vojska je vse nemške skakalce postrelila ali pa ujela. Nemcem se ni posrečilo obdržati nobenega od zavzetih letališč. Nemški skakalci nosijo holandske, belgijske, francoske in angleške uniforme. Preoblečeni so pa tudi v ženske in duhovniške obleke. Ti napadalci se pomešajo med civilno prebivalstvo. S skritimi radioodajnimi postajami sporočajo nemški vojski važne podatke, ki jih rabi za svoje napade na sovražno ozemlje.

Poveljstva zavezniških čet, Belgije in Holandske so izdale ukaz, da bodo vsakega padobranca v nenemški vojaški obleki ustrelili kot špijona.

ZA VSAKEGA PADALCA 10 UJETNIKOV

Po zavezniških poročilih se spuščajo nemški padalci na nasprotno ozemlje v uniformah dotične vojske ali celo v civilnih oblekah. Zato so zavezniške oblasti zapretili, da bodo ravnale z njimi kakor z vohuni.

Nemška vlada je na te trditve izjavila, da so padalne čete sestavni del nemške redne vojske. V nobenem primeru ne nosijo niti uniforme sovražnih vojska niti civilnih oblek. Nji-

hova obleka je prirejena posebej zanje, kakor to pač odgovarja načinu njih borbe. Zato jih je treba smatrati kot člane nemške redne vojske. V nasprotnem primeru bodo Nemci za vsakega ustreljenega padalca postrelili deset nasprotnikovih ujetnikov.

TUDI ŠVICA JE MOBILIZIRALA

Za soboto ob 9. dopoldne je švicarski zvezni svet odredil splošno mobilizacijo. Značilno za razpoloženje prebivalstva je dejstvo, da se je večina vpoklicanih javilo v službo domovine že pred napovedanim rokom.

Kljub močno poostrenemu položaju v bližini švicarskih meja ni opaziti med prebivalstvom nobene nervoznosti. Poslovno in upravno življenje se skoraj v čisto vsakdanjem toku razvija dalje.

VSA ZAPADNA FRONTA V BOJU

Tekom sobote in nedelje se je razvila velikanska bitka, ki se vedno bolj zaostruje.

Po francoskih poročilih divja boj v vedno večjem obsegu med Vorbachom in Vogezi. Na belgijskem bojišču so Nemci zlasti ostro napadli severno od Liegeja čez nizozemski Limburg, kjer so zasedli Maastricht. Zdaj vrše pritisk na Albertov prekop. Drugi napad so izvršili čez Luksemburg v Ardenih.

Na področju med Vorbachom in Vogezi se je razvila bitka v širini 60 km. Vsi nemški napadi so bili v tem odseku odbiti z ogromnimi izgubami za napadalce.

Na Nizozemskem so Nemci prodrli čez reko Ijssel do močvirja okrog Tiela. Zavzeli so Arnhem in prodrli nekoliko proti zapadu. Že v soboto pa je bilo njih prodiranje tu ustavljeno.

Nemška poročila javljajo, da so nemške čete v severni Nizozemski zavzele vso pokrajino Groningen in prodrle do vzhodne obale Zuidersega jezera.

Med Maastrichtom in Hasseltom so si priborile prehod čez Albertov kanal. Zavzele so tudi trdnjavo Ebenmael, ki jo smatrajo za najvažnejšo trdnjavsko točko v trdnjavskem pasu okrog Liegeja.

Položaj se seveda sproti spreminja, ker je

bitka šele v začetku. Zato ne pomenijo poročila nič dokončnega.

BELGIJSKA PROTIOFENZIVA

Po angleških poročilih so v nedeljo začele belgijske in zavezniške čete z močno protiofenzivo. Pri Limburgu se po teh vesteh Nemci umikajo. Jugovzhodno od Albertovega kanala so zavezniški in Belgijci malone obkolili nemške motorizirane čete, ki so se nato z vso naglico umaknile proti severovzhodu.

PEKEL V ZRAKU IN NA ZEMLJI

Vsa poročila brez ozira na to, iz katerega tabora prihajajo, soglašajo v zatrjevanju o silovitih letalskih bojih.

Bombe, ki jih mečejo iz letal pripadniki obeh taborov, uničujejo in rušijo ceste in železnice, podirajo mostove, hiše, tovarne in letalske hangarje in seveda često tudi druga poslopja. Pri tem so vedno večje ali manje človeške žrtve, materialna škoda pa je seveda povsod še toliko večja. Tako ustvarja moderna vojna pravi pekel. Tekom nedelje in ponedeljka se je razvila borba na vsej zapadni fronti v dolžini 400 km.

OBSTRELJEVANI BEGUNCI

Na železniški progi Liege—Bruselj so bili v soboto z ognjem iz letalskih strojnic obstreljevani vlaki, polni beguncev. Neki vlak je za 100 km dolgo pot potreboval celih 6 ur.

Poročila naglašajo, da so se pri tem odigrali pretresljivi prizori, ne povedo pa, koliko je bilo pri tem obstreljevanju človeških žrtev.

VPRAŠANJE RUSIJE

je kljub vsem ostalim razburljivim dogodkom še vedno predmet najživahnejšega zanimanja zlasti v zapadnih diplomatskih krogih.

Po nekaterih poročilih je pričakovati v kratkem rusko zблиžanje s posameznimi balkanskimi državami. Zbližanje naj bi se izoedlo tako, da se Rusija ne bi vmešavala v notranje-politične zadeve dotičnih držav, pač pa bi sama delovala v tem pravcu, da ostane Balkan tak, kakršen je, in se ne razširi na njegovo ozemlje vojno gorje.

Vladimir Pfeifer:

Mrličiči za vasjo

Ob tej novici je Fronc pozabil vso jezo in spor z očetom ter odhitel domov.

Sončno jutro, tako lepo in jasno, kakor takrat, ko je odhajal. Kolikor bolj se je Fronc bližal domačemu kraju, toliko bolj tesno mu je bilo pri srcu. Misel na očeta ga je bolela, skrb za Lenko ga je skelela. Zakaj dekletko trdovratno molči?

S polj so se ljudje zvedavo ozirali za zamišljenim popotnikom. Kdo naj bi ga pozdravil in mu začel razgrinjati gorje, ki je zadelo njegov dom? Sklanjali so se v delo, niti besede v pozdrav mu ni rekel nihče.

Šele doma se je razgrnila vsa groza pred njim. Veter mu je prinesel vonj po zogljenem lesu v pozdrav, preden je Fronc zagledal pogorišče.

Joj, ta pogled! Med porušanim in začrnim zidovjem, med ožganim tramovjem in drugo navlako sedi sključen starec, njegov lastni oče. Izbuljene oči venomer srepe strme in iščejo, medtem ko mož brska s palico po pepelu pred seboj in ponavlja kakor svojega trpljenja roženkranc:

»Saj pride, Fronc, pride, saj pride moj sin —«

V trenutku Fronc spozna, da je oče zblaznel in mu ni več pomoči. Sicer mu skuša prigravarjati in mu pomagati, toda oče se niti ne

zmeni zanj, ampak le brska in mrko ponavlja: »Saj pride, Fronc, pride, saj pride moj sin —«

Ko je sin to videl, je stopil k sosedu Martinu in ga poprosil, naj se zavzame za očeta. Naročil mu je, naj proda, kar je ostalo, ali pa si obdrži za očetovo preskrbo. Sam nima Fronc kaj početi na pogorišču. Za koga naj bi popravljaj? Saj ga lastni oče več ne spozna...

Tudi k bajtarici Meti je stopil, k Lenkini materi.

»Kje je Lenka? Zakaj nič ne odpiše? Kaj je z njo in kako je z njo?

Ženski je nerodno. Nerazumljivo jeclja in momlja o tem, kako je življenje težko.

V Froncu se zgane kakor mrko razodetje.

»Ali sem ji premalo, ko nimam košatega grunta?« brezobzirno udari z besedo in ostro pogleda žensko v oči.

Tedaj se Meta ne more več zatajevati.

»Saj veš, Fronc, kaj je mesto in kako si napravil z našo Lenko. Ali naj bi bila čakala, da se ji ospe mladost in ostane sramota na otroku? Pošten kmet jo je prosil za roko. Na kmetih je rastla, tukaj je vajena dela, veselja in tegob. V mestu se ne bi bila znala ravnati. Zato snubcu ni odrekla. Če vse premisliš, ji ne moreš zameriti —«

Froncu je bilo, kakor da se svet podira nanj. Niti črhiniti ni mogel, ko je odhajal iz bajte in zavil na vaško pokopališče. Tam se je sklonil nad materin grob in nemo potožil svojo bolečino srcu, ki je do zadnjega utripa tako toplo in nesebično bilo zanj. Nato je zavil k sosedu Martinu.

»Bog daj, sosedi! Zdaj sem vse premislil in vem, da nisem za kmeta. Pojdem in se nemara ne vrnem nikoli več, toda oče ostane in je sedaj potreben pomoči. Sedi zato, sosedi, da vse napiševa in urediva. Naš grunt je tvoj, samo za očeta boš skrbel do smrti, a meni daš sto goldinarjev. Če ne moreš hkratu, lahko tudi po malem. Je že dobro, sosedi. Nič se ne brani, ker vem, kaj delam. Materin grob boš še ravnal poleg tega, da bo njeno srce imelo lep in spokojen dom.«

Martin gleda in ne more razumeti. Taka domačija za tako malenkost?!

Med tem zamrmra Fronc kakor v prividu:

»Naj ji gori na duši!«

»Kaj praviš?« se zdrzne Martin v bojazni, da se je zdaj tudi mlademu zmedlo.

»Nič, nič, sosedi. Kar podpisala bova. Vidiš, tako; zdaj je opravljeno.«

Krepko si sežeta v roko. Ko se Franc kratko poslovil še od ostalih pod to streho in od očeta, ki ga tudi sedaj ne spozna, zapusti sosedov dom in domačo vas — — —

Pri fari se je oglasil zvon. Vsa božja žlah-ta podružniških cerkva od Tunjic do Sv. Neže je prepevala v jasni poldan. Sonce je stalo visoko na nebu, kmetje po njivah so obstali v molitvi, Franc pa je odhajal v svet, v tisti, od katerega je nekdanj upal sreče zase in za dekletko. Kaj mu bo dal zdaj, kdo ve?!

Za trenutek je bil kakor zamaknjen:

Pri križu za vasjo je postal, tam, kjer je zadnjič od Lenke jemal slovo. Danes je bilo rosno njegovo oko. Zagledal se je v Križanega:

(Dalje)

Pod sličnimi pogoji medsebojnega nevmešavanja se po istih vesteh vrše tudi pogajanja med Anglijo in Rusijo. Slej ko prej pa je verjetno, da bo Rusija v nadaljnjem razpletu dogodkov igra-la še zelo važno vlogo.

NOVA ANGLEŠKA VLADA

Kakor je bilo že nekaj časa pričakovati, je Chamberlainova vlada končno odstopila. Novo vladstvo je sestavil Winston Churchill, ki je poleg predsedstva obdržal tudi ministrstvo narodne obrambe.

Nadaljnji člani vojnega kabineta so: Chamberlain, predsednik tajnega sveta; lord Halifax, zunanji minister, Attlee, čuvar tajnega pečata, in Greenwood, minister brez listnice. Zadnja dva sta vstopila v novo vlado kot predstavnika opozicije.

Nadaljnji obrambni ministri so: Eden, vojni minister, Alexander, mornariški minister in Sinclair, letalski minister.

V novi vladi so zastopani šefi vseh strank. Sestava celotne vlade je bila objavljena malo kasneje.

KAJ BO Z ITALIJO

Svetovni tisk sedaj z največjim zanimanjem ugiblje, kaj bo v nastalem položaju storila Italija. Ali se bo odločila za vojno na eni ali drugi strani, ali bo ostala še dalje nevtralna.

Kakor je pač umljivo in v nastalem položaju samo naravno, izvaja diplomacija obeh tabo-rov na to državo močan pritisk, da bi se čim prej dokončno odločila.

V Italiji sami pospešujejo izpopolnjevanje pripravljenosti. Civilno mobilizacijo naroda bodo izvedli fašisti.

Po poročilih švicarskih listov je položaj tak, da je treba že v bližnji bodočnosti pričakovati italijanske odločitve. V koliko so ta ugibanja pravilna, nam bo pokazala bodočnost.

ITALIJA PROTI POMORSKI KONTROLI

Italijanski tisk je zadnje čase začel vedno bolj ostro nastopati proti zavezniški pomorski kontroli in zatrjuje, da Italija tega nikakor ni več voljna prenašati.

HITLER — VRHOVNI POVELJNIK

Nemški kancelar Hitler je osebno prevzel vrhovno poveljstvo nad četami, ki se bore na zapadu. Bil je sicer že tudi v poljski vojni na fronti, vendar se takrat ni mešal v izrazito vojaške zadeve. Zdaj sodijo, da hoče vsemu svetu dokazati, kako sta narodno socialistični režim in nemška vojska eno in isto.

TURCIJA IN GRČIJA

Turški zunanji minister Saradzoglu je dal grškimi novinarjem izjavo, v kateri je med drugim rekel:

»Če bi nastopili težki časi za Grčijo, potem ste lahko sigurni, da bosta turški narod in turška armada na strani Grčije.«

VOROŠILOV

ruski komisar za vojsko je bil imenovan za pomočnika predsednika vlade Molotova in predsednika narodnega obrambnega odbora. Za vojnega komisarja je bil imenovan poveljnik kijevskega vojnega okrožja general Timošenko. Novi komisar velja za strokovnjaka za motorizirano vojsko. Izkazal se je zlasti v rusko-finski vojni.

S posebnim ukazom so bili imenovani trije novi maršali sovjetske vojske in sicer vojni komisar Timošenko ter poveljniki vojnih okrožij Sapožnikov in Koljik. Oficirjem je vrnjena vsa nekdanja avtoriteta.

Iz naših krajev

× **Prodaja modre galice na Hrvaškem.** Ker je pričela na Hrvaškem špekulacija z mo-

dro galico navijati cene, je odredil ban sledeče cene: modra galica se sme prodajati po 6.68 din franko vagon tovarna. Trgovci ali posredniki smejo dodati samo prevozne stroške do prodajališča ostale efektivne stroške na javne dajatve in 0.12 din za 1 kg kot lastni zaslužek. Pri nadrobni prodaji smejo dodati še 0.30 din za vsak kilogram od 100 kg navzgor, odnosno 0.50 din za 1 kg pri razprodaji od 1 do 100 kg.

× **Delničarji** nekdanje tovarne Pollak v Ljubljani so bili pred ljubljanskim okrožnim sodiščem obtoženi radi lažnega bankrotstva. Zagovarjali so se sinovi in zetje Karla Pollaka. Vsled propasti nekdanj cvetočega podjetja je zgubila samo Mestna hranilnica ljubljanska blizu 21 milijonov din. Razprave so trajale skoro ves teden. Rzsodba je bila izrečena preteklo soboto in so bili vsi obtoženi oproščeni.

× **V Gornji Radgoni** bodo odkrili spomenik radgonskim žrtvam in Maistrovim borcem na 2 junija.

× **Nemški turisti.** V Beogradu se je mudil predstavnik nemškega turizma g. Esser, ki je poskušal dobiti od naše države dovoljenje za prihod 2000 nemških turistov v Jugoslavijo. Naše oblasti nemškim predlogom niso ugodile, pač pa je bilo dovoljeno, da smejo priti v Jugoslavijo nemški šolski otroci izpod 16 leta starosti.

„EKONOM“

R. Z. O. Z.

v Ljubljani, Kolodvorska ulica 7
(v lastni hiši) Telefon interurban 25—06

Dobavlja vse deželne pridelke, kakor: pšenico, rž, ječmen, oves, koruzo, ajdo itd. Mlevske izdelke: pšenični zдроб, pšenično moko, rženo moko, ajdovo moko, koruzno moko, koruzni zдроб, pšenično in koruzno krmilno moko, pšenične otrobe, ješprenj, kašo. Poljske pridelke: krompir, fižol, zelje, sadje, seno in slamo. Stalna zaloga vseh umetnih gnojil (rud. superfosfata, kalijeve soli, Tomasove žilindre, nitrofoskala, apnenega dušika, čiliskega solitra itd.), cementa in drugo glavno zastopstvo za Slovenijo opekarne »Ilovac«, Karlovac za vse vrste zidne in strešne opeke.

× **Znani prekmurski župnik** Jožek Klekl je odstopil kot urednik svojega političnega glasila vzel uredništvo kaplan Ivan Camplin.

× **Inž. Adolf Westen**, sin nemškega in-
dustrija v Celju je bil obsojen na dva meseca zapora, 8000 din denarne globe, 1000 din povprečnine in povrnitev vseh pravnih stroškov, ker je v celjski kavarni žalil Slovence s psovko »Windische Hunde«. Obsodbo so vsi vsi Slovenci vzeli z odobravanjem na znanje.

× **V Zagrebu se je nedavno vršila anketa** o pospeševanju industrije na Hrvaškem. Anke-to je povzročil beg kapitala v južne kraje naše države in vse težji položaj industrije na Hrvaškem. Ankete so se udeležili zastopniki in-
dustrije, mestne občine in banske oblasti. Po temeljiti razpravi je bilo sklenjeno, da bo mestna občina nudila poleg drugih ugodnosti in-
dustriji tudi davčna olajšanja. Prav taka olajša-nja bo nudila industriji tudi banska oblast. Na Hrvaškem bodo pričeli načrtno pospeševati industrializacijo dežele.

× **O izvoznih možnostih** v Rusijo razpravlja »Jadranski Lloyd« in pravi, da bi se moglo izvažati v Rusijo iz Jugoslavije velike količine cementa in boksita. Rusija ima sedaj štiri tovarne za proizvodnjo aluminija. Letno izdela 48 tisoč ton aluminija. Boksita pa ima Rusija malo in še ta je slab. Jugoslavija je zelo bogata na prvovrstnem boksitu v Dalmaciji in Bosni, ki bi ga mogli izvažati v Rusijo. Prav tako imamo ogromno nadprodukcijo cementa.

× **Eden v smrt, drugi v ječo.** V okolici Sombora sta se kmetska fanta Josip Rogovac in Karlo Odri sprla zaradi dekleta. Oba sta jo imela rada in končno je odločil nož. Karlo Odri

**Pomlad
je tu!**

**Kolesa,
motorji,**

**vsi nadomestni deli
TRGOVCI POPUST!**

SPLOŠNA TRGOVSKA

**d. z o. z. Ljubljana
Tyrševa cesta 33**

je dobil dva vbodljaja, ki sta bila smrtonosna. Ubijalca Rogovca je žandarmerija aretirala in ga izročila sodišču.

× **Izšla je uredba o brezmesnih dnevih.** Brezmesna dneva sta določena za torek in petek.

× **Hrvatska Gospodarska sloga** je najela 10 milijonov din posojila za nabavo hrane za pasivne kraje. Jamstvo za posojilo je prevzela banovina. Skupno je Hrvatska izdala do sedaj za ljudsko in živalsko hrano 30 milijonov din.

× **Železniška nesreča** se je pripetila v Bosni pri Zenici. Reka Bosna je izpodjedla železniški nasip, tako da se je ves tovorni vlak prevrnil v reko. En železničar je bil ubit, dva pa težko ranjena.

× **V nekaterih krajih** Bosne so nastopile zopet povodnji. Promet je ustavljen. Po travnikih in njivah je voda napravila ogromno škodo.

× **Enodnevni tečaj o zatiranju** bolezni in škodljivcev vinske trte in o poletnih delih v vinogradu bo na Vinarski in sadjarski šoli v Mariboru v četrtek 30. maja 1940. Tečaj bo brezplačen, teoretičen in praktičen in bo trajal od 8. do 12. in od 14. do 18.

Nova izdaja zadružnega zakona. Prva izdaja o gospodarskih zadrugah z dne 11. septembra leta 1937. je pošla in zato sta Zveza slovenskih zadrug in Zadružna zveza v Ljubljani izdali in založili knjižico, ki vsebuje besedilo omenjenega zakona, razen tega pa tudi uredbo o voditvi in vpogledovanju zadružnega registra, pravilnik o opravljanju revizije in pravilnik o uporabljanju sredstev sklada za podpiranje zadružništva. Na ta način ima vsakdo, ki se bo poslužil te knjižice, pri roki vse potrebne zakonske predpise, ki se nanašajo na zadruga, ter mu jih ni treba iskati po raznih virih. Velikega praktičnega pomena bo ta knjižica za vse one, ki imajo dan za dnem opravka z zadružnim pravom, posebno torej za številne združne funkcionarje, nameščence itd.

Knjižica, ki ima običajno obliko izdaj raznih naših zakonov, je naprodaj v knjigarnah po 16 din, naroči se jo pa lahko tudi neposredno pri eni izmed založnic.

Iz tujine

■ **Nemške izgube na Poljskem** so znašale 300.000 mrtvih in ranjenih. Sestreljenih je bilo 1000 nemških letal in uničenih nad 1000 tankov.

■ **Na rusko-mandžurski meji** so se pripetili zopet spopadi med ruskimi in japonskimi patroljami. V borbi je bil ubit en japonski vojak, več pa je bilo ranjenih.

■ **Velika bitka na Kitajskem.** V provinci Hupej se je pričela velika bitka med Japonci in Kitajci. Na japonski strani se bori okoli 150

tisoč mož, 200 letal in 400 tankov. Po poročilih angleških listov je to največja bitka v vsej japonsko kitajski vojni.

■ **Po angleških poročilih** je zahtevala Nemčija prost prevoz svojih čet čez Madžarsko.

■ **Nemška vlada** je uvedla splošno vojaško dolžnost na ozemlju zasedene Poljske.

■ **V Belgiji in na Holandskem** so bili aretirani vsi nemški državljani, ki so se tam mudili kot turisti ali strokovnjaki, a so se pečali z vohunskimi posli.

■ **Prebivalstvo Argentiniije** šteje po najnovejših podatkih 13 milijonov 129.753 duš.

■ **Nemško vojno ladjo** admiral von Spee je kupil trgovec iz Montevidea kot staro železo. Graf von Spee so Nemci sami potopili, ker se ni mogel izogniti angleškim vojnim ladjam.

■ **Predsednik angleške vlade Chamberlain** je dobil v parlamentu 281 glasov za svojo politiko, proti pa je glasovalo 200 poslancev, drugi so se glasovanja zdržali. Kljub dobljeni večini pa je predsednik vlade čutil potrebo podati os-

tavko svoje vlade, ker je njegov demokratičen čut videl, da je velika večina naroda z njegovo politiko nezadovoljna.

■ **Med Hitlerjem in švedskim kraljem Avgustom** sta bili izmenjani pismi glede nevtralnosti Švedske. Glavno zaslugo, da ni prišla tudi Švedska v vojni metež, pa ima Rusija, ki je obvestila Berlin, da bi ne mogla ostati ravnodušna, ako bi nekdo kršil švedsko nevtralnost.

■ **Ruska vlada** je položila na vzhodu Baltičkega morja mine in zaprla pot v Finski zaliv.

■ **Vrhovno sodišče v Parizu** je obsodilo dva vohuna na smrt. Eden je švicarski, drugi pa nemški državljani.

■ **Na Francoskem** sta bila demobilizirana dva letnika vojnih obveznikov in sicer 46 in 47 letnik.

■ **Med finko in rusko vlado** je bila podpisana pogodba o razmejitvi med obema državama na podlagi sklenjenega miru. Bogastvo odstopljenega zemljišča cenijo na 11 milijard finskih mark.

Sejmi

19. maja: Sv. Lenart v Sl. goricah, Bogojina;
20. maja: St. Jernej, Višnja gora, Vrhnika, Mozelj, Senožeti;
21. maja: Ormož, Ptuj, Videm ob Savi, Dol. Lendava;
22. maja: Grahovo, Celje, Trbovlje, Loka p. Zidanem mostu;
23. maja: Prevalje, Sv. Peter pod sv. gorami, Turnišče, Martjanci;
24. maja: Nova vas, Maribor;
25. maja: Mala gora pri Kočevju, Mengeš, Rače pri Zidanem mostu, St. Gotard, Brežice, Celje, Trbovlje, Gor. Radgona, Kotlje, Vitanje, Podčetrtek v Veračah, Svetina.

„Kmetijski list“ izhaja vsako sredo. Naročnina znaša letno 30 din, pollet. 15 din, za inozemstvo letno 50 din. Inzerati po tarifi. Pismenim vprašanjem naj se priloži znamka za odgovor. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo. — Rokopisov ne vračamo. Plača in toži se v Ljubljani. Uredništvo in uprava je v Ljubljani v Kolodvorski ul. št. 7. Telefon inter. št. 32-59. Račun pri poštni hranilnici št. 14.194.

Kmetje!

Ako imate kaj naprodaj, ako hočete kaj kupiti ali česa iščete, inserirajte to najprej v svojem »Kmetiskem listu« ! Cena malim oglasom je samo 1.— din za besedo.

Tovarna kemičnih izdelkov v Hrastniku d. d.

OBRATOVALIŠČE: CELJE IN HRASTNIK

izdeluje in prodaja naslednje vrste fosfatnih gnojil:

rudninski superfosfat 16 % in 18 %
kostni superfosfat kmf 18/19 %
fosfatno žlindro 6/10/18 %

razen teh dobavlja tovarna:

mešana gnojila kas
kostno moko 30 %
kalijevo sol 40 %

Opozorjamo zlasti živinorejce na

hrastniško klajno apno

ki se dobavlja v plombiranih vrečah.

Vprašanja in naročila na: **Tovarno kemičnih izdelkov v Hrastniku d. d.**

Telefon: Hrastnik št. 2 — Brzjav: Kemična Hrastnik

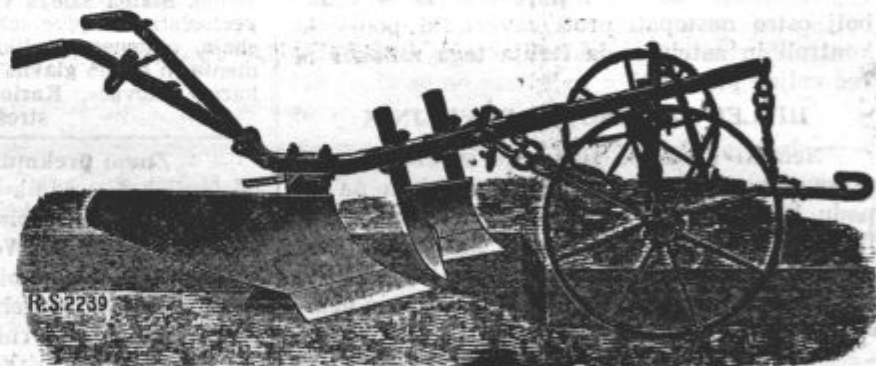
Navzlic podražitvi usnja
proizvajamo in prodajamo

ČEVLJE

v priznani prvovrstni
kakovosti po prejšnjih cenah.

TRIUMF, MIKLOŠIČEVA CESTA 12
nasproti hotela »Uniona«

SACK-ovi plugi so najboljši!

Dospela je nova pošiljatev Sack-ovih plugov. Naročite takoj, ker je pričakovati podražitev surovin in s tem tudi plugov. Dalje nudimo po ugodnih cenah razno drugo kmetijsko orodje, stroje, zaščitna sredstva, umetna gnojila in razna hraniva ter druge potrebščine. V zalogi jih ima **Kmetijska družba in njena skladišča v Celju, Konjicah, Mariboru in Novem mestu**

Kmetijski hranilni in posojilni dom

zadruga z neomejenim jamstvom

v Ljubljani — Tavčarjeva ulica 1

Žiro račun pri Narodni banki — Račun Poštne hranilnice 14.257

Brzjav: »Kmetiskidom« — Telefon št. 28-47

Sprejema vloge na knjižice in na tekoči račun — Daje kratkoročna posojila — Eskontuje menice — Izvršuje ostale denarne posle — Nove vloge na knjižice in na tekoči račun vsak čas razpoložljive **4 do 5 %** obrestuje po **4 do 5 %**
Za vse vloge nudi popolno varnost!
Zaupajte domačemu denarnemu zavodu!